

Call for papers, tema om ”Herregårdslandskabet” til *Herregårdshistorie 20*

Som historisk fænomen lader herregårdene sig kun begribe i sammenhæng med landskabet. Deres fremvækst i senmiddelalderen var snævert forbundet med udviklingen af særligt privilegerede jordbesiddelser, og trods væsentlige forandringer i forbindelse med Enevældens indførelse vedblev disse privilegier med at udmærke herregårdene frem til Grundloven i 1849. Skønt de formelle privilegier herefter forsvandt, er billedet af herregården som en særlig ejendom tilknyttet et særligt landskab, imidlertid i sociokulturel sammenhæng forblevet mere eller mindre uantastet frem til i dag.

Det er ikke noget enkelt svar på, hvad der lader sig definere som herregårdslandskab. Hovedgårdsjorden, der traditionelt set var fritaget for skat, og på hvilken godsets fæstebønderne var forpligtiget til at yde hoveri, kan anskues som det egentlige herregårdslandskab. Fæstegodset udgjorde imidlertid også et landskab, hvis udvikling i mangt og meget var betinget af herregårdens tilstedeværelse. Og udover godsets grænser spillede herregårdene qua deres produktion og forbrug ind på landets øvrige infrastrukturelle udvikling. I nærværende sammenhæng har analyser af herregårdenes betydning for og samspil med landskabet på både lokalt, regionalt og nationalt niveau interesse.

I herregårdsforskningen har landskabet ofte været henvist en smule til baggrunden, mens fokus har samlet sig om hovedbygning og herskab. Ganske vist er der bedrevet en omfattende forskning i herregårdenes drift, hvilket har medført en bedre og mere righoldig forståelse af herregårdslandskabet og dets historie. Til *Herregårdshistorie 20* bydes abstracts, der tager afsæt i dette forskningsfelt velkomne, men det har også interesse at se bud, der knytter analyser af økonomiske og driftsmæssige forhold sammen med spørgsmål vedrørende eksempelvis landskabets morfologi, topografi og/eller økologi.

Artikler, der befatter sig med herregårdslandskabets repræsentative eller symbolske karakter hilses ligeledes velkomne – det være sig som udtrykt eller oplevet i de konkrete landskaber, eller som formidlet i eksempelvis billedkunst, film, litteratur og kommercielle sammenhænge.

GAMMEL ESTRUP
DANMARKS HERREGÅRDSMUSEUM
THE DANISH MANOR & ESTATE MUSEUM

Randersvej 2
8963 Auning
Danmark

T +45 8648 3001
F + 45 8648 3181
post@gammelestrup.dk
www.gammelestrup.dk

Protector:
Hans Kongelige Højhed
Prins Joachim

Herregårdslandskabet som socialt rum er også et emne, der efterspørges. Vi er interesserede i, hvordan aktører fra forskellige lag i samfundet færdedes i og forstod herregårdslandskabet – fra hovedbygningen, over have, avls- og ladegård, hovedgårdsjordens veje, agre, diger og skove, møller og mølledamme, smedjer, skovfogedhuse til fæstegodset med landsbyer, kirker, skoler og fattighuse.

Artikler kunne eksempelvis tage afsæt i følgende spørgsmål og tematikker:

- Hvilke formative kræfter har været på spil i udviklingen af det danske herregårdslandskab?
- Vores ældste herregårde?
 - Placering i og samspil med landskabet? – eksempelvis militære eller repræsentative behov vægtet op mod landbrugsproduktion og adgang til naturressourcer?
- Det danske herregårdslandskab?
 - Regionale typologier og/eller transnationale træk?
- 15 og 1600-tallets arronderingsbestræbelser?
 - herunder eksempelvis periodens udvikling af bebyggelse og infrastruktur?
- Flora og Fauna?
 - Betydningen af driftsomlægninger før og nu.
- Mennesker i herregårdens landskab?
 - Driftsomlægninger og mennesker i landskabet? F.eks. følger af omlægninger af hovedgårdsjord og fæstegods.
 - Hvordan færdedes forskellige aktører i herregårdslandskabet?
 - Det herskabelige landskab. Herskabets konkrete eller symbolske nærvær i landskabet?
 - Perceptionen af herregårdslandskabet? Gennem tiden. Forskellige aktørers forståelse af landskabet.
- Herregårdslandskaber i dag?
 - Bevaring og udvikling.
 - Særlige kvaliteter, udfordringer og potentialer?

Interesserede forfattere opfordres til at indsende et abstract på 1/2-1 side (250-350 ord) til Klaus Højbjerg, klh@gammelestrup.dk eller Signe Boeskov, sb@gammelestrup.dk senest den 10. november 2023.

Temaets artikler skal fylde 12-15 sider à 2200 anslag.

Artiklerne leveres inden den 1. marts 2024. Temaartiklerne gennemgår herefter fagfællebedømmelse.

Generel information og retningslinjer for forfattere findes i vores manuskriptguide: [Hent den her \(pdf\)](#).